

90 vuotta Kevättämäjärven elämää Lukerie-baban silmin

Pääosa tämän jutun tiedoista on Kevättämäjärvellä 1885 syntyneen ja kylässä koko pitkän ikänsä asuneen Lukerie Ruhtujeffin kertomaa. Hänen bunukkansa Sergei Zaikov tallensi babansa kertoman muistiin ja luovutti ne allekirjoittaneen käytettäväksi tätä juttua varten. - Lukerie-baba kuoli 91-vuotiaana vuonna 1976 Kevättämäjärvellä.

Lukerie eli Lukki oli naimisissa oman kylän pojan Iknatan kanssa ja oli saanut kaksi poikaa, Hipun ja Okun, jotka kuitenkin kuolivat jo pieninä isorokkoon. Elettiin vuosisadan alkua ennen vallankumousta, ja kylän miehet kulkivat noihin aikoihin Vienanmerellä sillin pyynnissä; eräällä sillinpyyntimatalla Lukin mies Iknatta hukkuu ja näin Lukki oli menettänyt koko perheensä.

Karjalan kapinan aikoihin Lukki oli nuori leskivaimo, ja kun Kevättämäjärven väki lähti pakolaisiksi Suomeen, liittyi Lukkikin heidän joukkoonsa. Hän kääntyi kuitenkin takaisin ja palasi kotikylään. Hänen tuli säälä jättää 99-vuotias Miihkali-ukkinsa yksinään kotimökkiinsä kärsimään vilua, näkemään nälkää ja kuolemaan sinne yksinään.

Lukki alkoi elää ukkinsa kanssa ja avioitui piakkoin Dimitri Seredinin kanssa. Tästä avioliitosta syntyi tytär Anni, jonka poika Sergei Zaikov kuunteli nuorena tarkasti Lukki-babansa kertomia asioita ja pani ne muistiinsa. Hän tallensi mumminsa antamien tietojen mukaan Kevättämäjärven kylän asutuksen ja talojen sijainnin 1920-luvulta. Nuo asutustiedot tarkasti samasta kylästä kotoisin oleva Pekka Aalto-Ivanoffin sisar Anni Semenova, joka elää nykyisin Tiüksissä.

Kylän talot ja asukkaat

Kylä levittäytyi Kevättämäjärven pohjoisrannan ja Perälammien väliselle kannakselle kahden tien, alimmaisen rantatien ja ylimmäisen tien varrelle. Talot olivat niin lähellä toisiaan vieressä, että kerran, kun yksi talo syttyi palamaan,

Ruhton Martin Lukki, Lukki-baba eli virallisesti Lukeria Martinovna Ruhtujeva, Kevättämäjärvi.

tuli tarttui viereisiinkin taloihin ja viisi taloa paloi samalla kertaa.

1920-luvulla kylässä oli 55 taloa. Perälammien takana, sen pohjoisrannalla, oli vielä neljä taloa, ja sitä kylää kutsuttiin nimellä Lammintaus. Siellä asui ennen sotavuosia Jakovleffin sukua, mutta nykyään Lammintaus-taloista ei ole enää jälkeäkään ja niitytkin ovat mätästyneet. Kevättämäjärven taloista - niitä on jäljellä vielä 22 - osa olisi asuinkelpoisia, mutta rahvas on muuttanut työn perässä asutuskeskuksiin: vain kahteen taloon on jäänyt ympärivuotisia asukkaita.

Kaikki talot olivat karjalais-taloja. Tiüksissä elävä Anni Semenova korostaa erityisesti talojen kaksikerroksisuutta ja viisiseinäisyyttä; tämä talotyyppe lienee ollut asukkaitensa vaurauden symboli.

Muita vaurauden merkkejä oli hevosten ja lehmien lukumäärä. Yksi lehmä oli leskivaimoillakin, mutta sellaista taloa, jossa ei hevosta ollut, pidettiin köyhänä. Varakkaissa taloissa saattoi olla neljäkin hevosta ja viisi-kuusi lypsylehmää, siihen lisäksi vielä lampaat. Sikoja ja

kanoja kylässä ollut kenelläkään.

Riihet olivat vaaratien varrella kaukana asuinrakennuksista: Riihiä oli ollut siellä kymmeniä jonossa tien kahta puolta. Nykyisin niistä ei ole jäljellä ainoatakaan, sillä kolhoosivuosina ne purettiin ja poltettiin. Mylly eli melnitsä sijaitsi Melnitsäjoen varressa, ja sen omisti Kyrjön Miihkali, sukuaan Jakovleff. Järven rannassa oli pitkä rivi kylväjä ja onhan siellä saunoja toki vieläkin, kun kesäasukkaat kansoitavat vanhat sukutalonsa lomaaikana.

Vanhaan aikaan Offonan Iivana Ivanoffin aitan takana rannassa oli ollut matkamiehen risti, jonka kohdalla kaikki ohikulkijat ristivät silmänsä. Kommunivallan aikana tuo risti tietysti poistettiin "maisemaa pilaamasta".

Tsasouna

Kevättämäjärven tsasouna oli pyhitetty Pyhälle Nikolaokselle eli karjalaisittain Miikkulalle, ja siinä oli yksi kello.

Lukki kertoi, että entiseen aikaan tsasounassa oli kaunis,

vanha ikonostaasi ja vielä 1920-luvulla obrazat (ikonit) olivat paikoillaan. Ihmiset kävivät siellä molimassa, veivät sinne käziribakkoja eli tuulipaikkoja ja tunkivat kolikoita seinähirsien rakoihin. Tsasounan vieressä oli vanha kalmismaa.

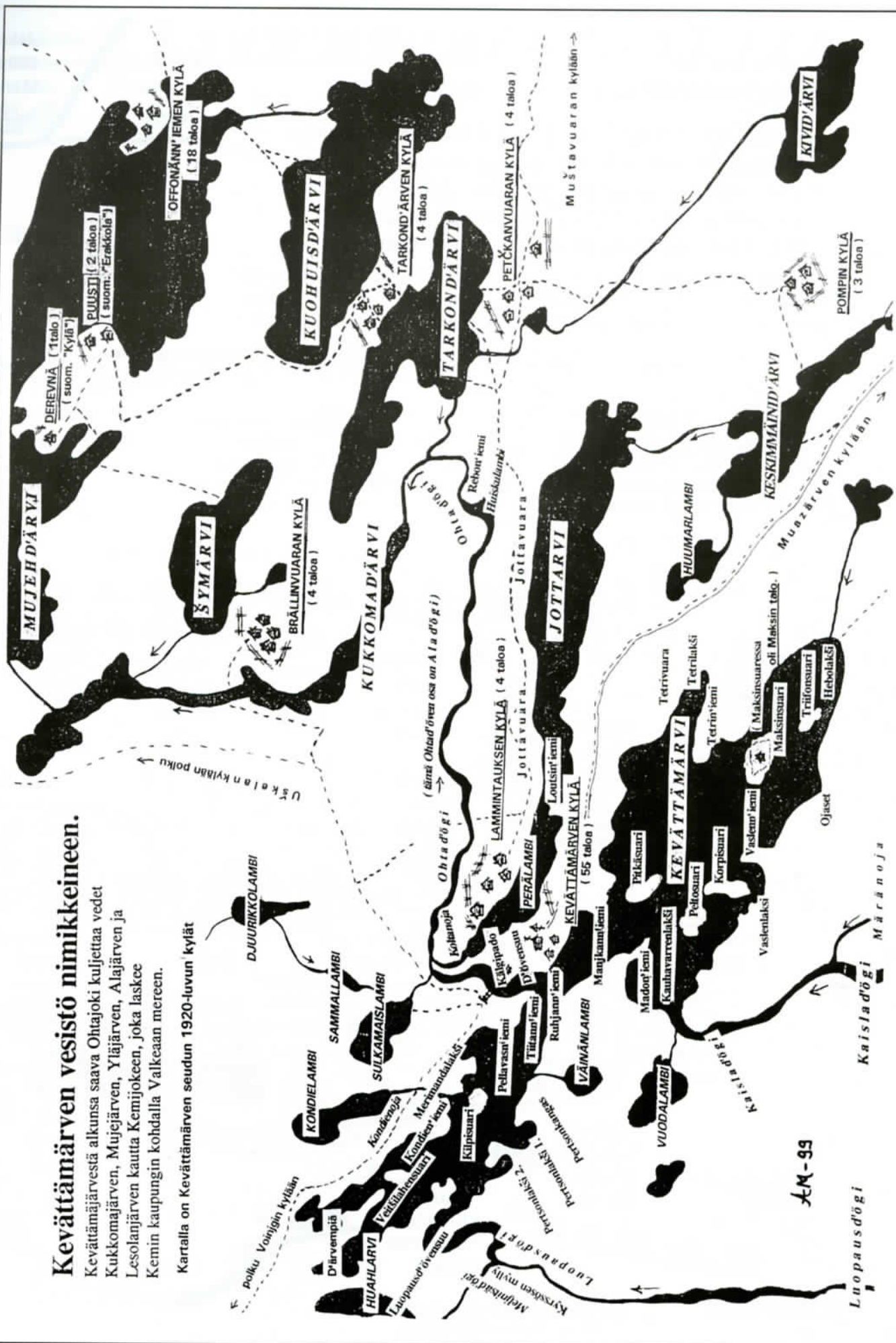
Kommunistivalta tarvitsi kuitenkin tsasounan 1930-luvulla klubikseen ja silloin siitä riisuttiin risti ja kirkonmerkit pois. Tämä ei kuitenkaan käynyt noin vain. Kylän vanhin musikka oli komennettu viemään kirkonkello ja obrazat pois tsasounasta. Kun hän seuraavana päivänä teki käskyn mukaan, niin hänen päänsä pyöri selkäpuoleen päin eikä hän mahtanut sille itse mitään. Vaikka miesparka pelkäsi uutta komentovaltaa, niin vielä enemmän hän pelkäsi Jumalan koston ja käski heti palauttaa ikonit takaisin omille paikoilleen. Sen käskyn jälkeen miehen pää palautui normaaliin asentoon.

Myöhemmin tsasouna kuitenkin riisittiin kirkollisista esineistään, obrazat ja kellot vietiin eikä niiden kohtalosta ole sen perästä kuultu mitään. Tsasounan eteen rakennettiin

Kevättämärven vesistö nimikkeineen.

Kevättämäjärvestä alkunsa saava Ohtajoki kuljettaa vedet Kukkomajärven, Mujejärven, Yläjärven, Alajärven ja Lesolanjärven kautta Kemijokeen, joka laskee Kemän kaupungin kohdalla Valkeaan mereen.

Kartalla on Kevättämärven seudun 1920-luvun kylät

AM-99

Kaisla'd'ögi Märanoja

KEVÄTTÄMÄRVEN KYLÄ

(Kevättämjärven kylä, Tunkuan kunta)

Vuonna 1905 kylässä oli taloja 41 / 133 asukasta.

Tällä kartalla on 1920-luvun alun asutus 55 taloa.

(v:lta 1926 asutustieto: väkiluku 251 henkeä)

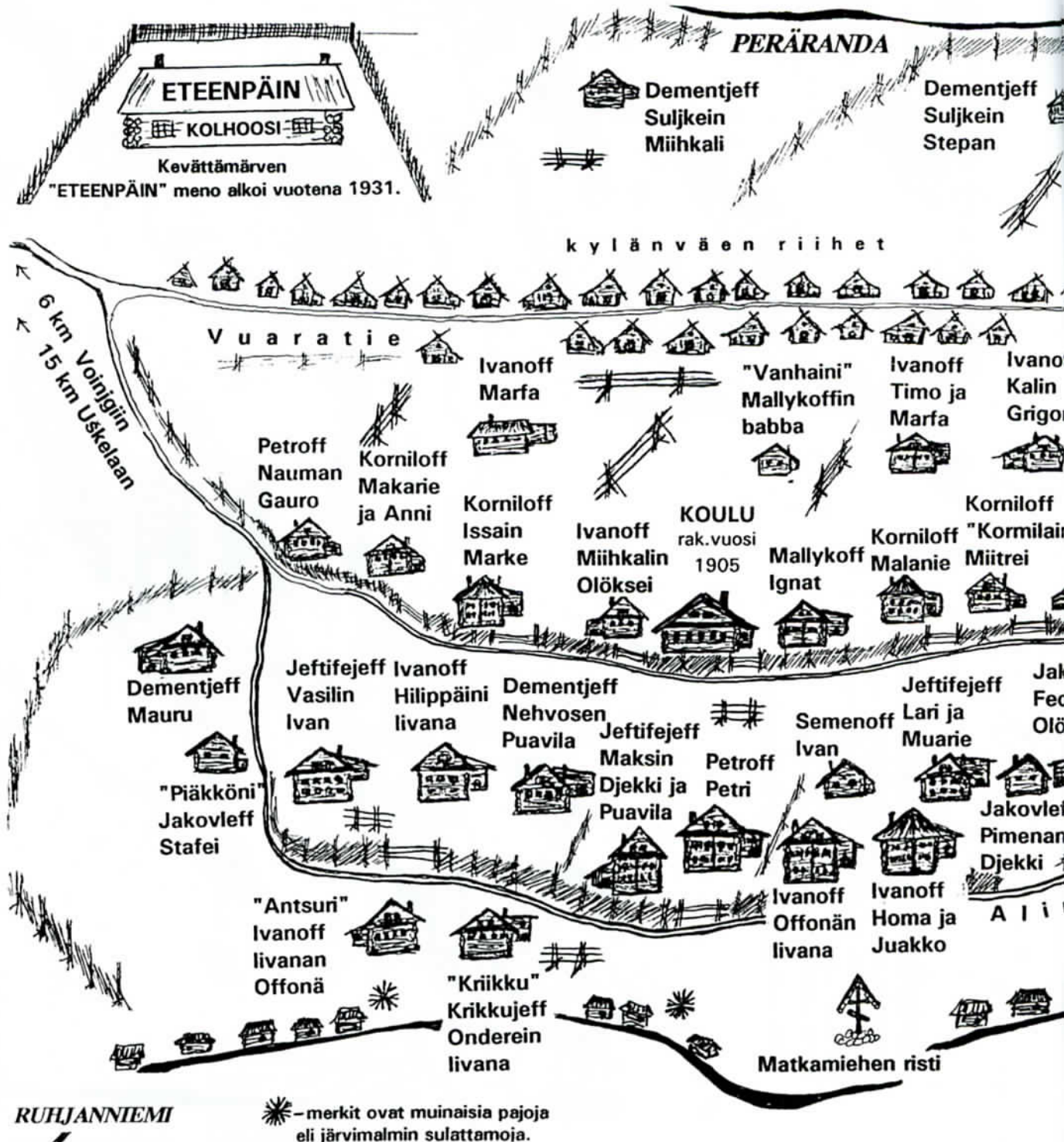
Nyt näitä vanhoja taloja on pystyssä vielä 22,
mutta asuttuja niistä on vain 2 taloa / 5 ihmistä.

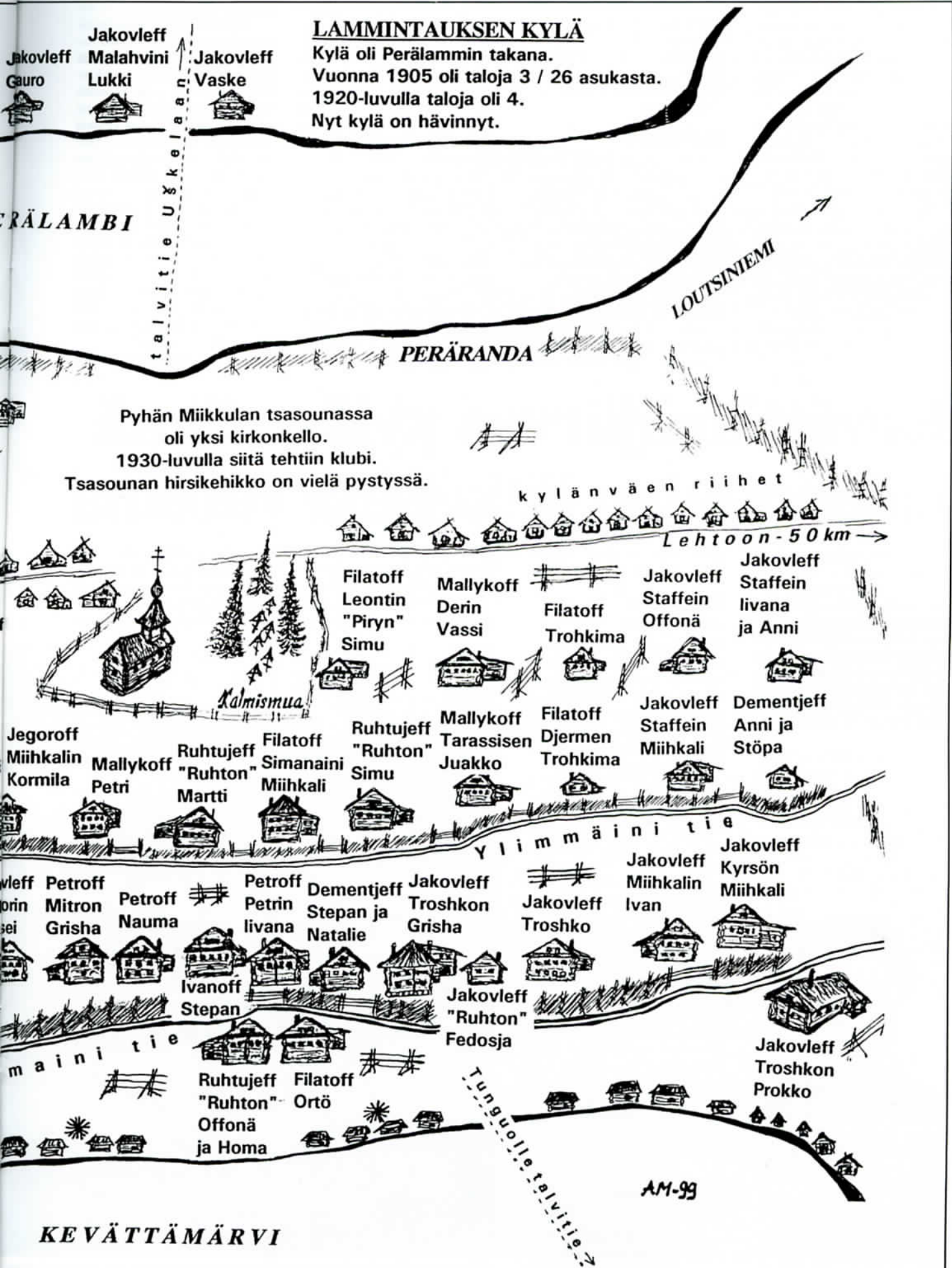
(Tämän kartan piirtämiseen tarvittavat tiedot sain Sergei Zaikovilta, joka keräsi ne muistiin omalta babaltaan Lukerie Ruhtujeffilta (1885 - 1976). Anni Semenoff os Ivanoff tarkisti kartan ja vahvisti tiedot oikeiksi. -AM)

Jakovleff
Miihkalin
Marina

P E R

lautaporstua ja niin siitä tuli klubi, jona toimi siinä sotavuosiin saakka. Sitten tsasouna jätettiin rauhaan. Nykyisin siitä on jäljellä vain hirsikehikko, joka seisoo orvonnäköisenä keskellä heinäniittyä. Vieressä ollut kalmismua hylättiin ja hävitettiin niinikään sotien jälkeen. Uusi kalmismua perustettiin kilometrin päähän kylästä Loutsiniemen suunnalle.

Vaikka uskonnonvastaisuus oli virallinen suunta, niin vanhoilta baboilta ei kukaan ollut kieltänyt uskontoa - tokko olisivat totelleetkaan. Lukkki oli kertonut, että vaikka tsasouna jo toimi klubina, vanhat babat kulkivat edelleen "tsasounassa", ja veivät sinne omia ikoneitaan ja tuulipaikkojaan. Ser-

gein kertoman mukaan vanhat naiset kävivät ränsistyneessä tsasounassa vielä 1970-luvulle asti, mutta sen jälkeen kun heidätkin oli saateltu kalmismuahan, uskonnollinen elämä kylässä loppui.

Kylänjuhlat

Vanha broazniekkaperinne eli kylässä 1970-luvulle saakka. Kevättämäjärven kyläpruasniekka oli tietysti Miikkulanpäivä kylän tsasounan mukaan, mutta Anna Semenova mainitsi erikoisesti streitjenien kevättämäjärveläisten juhlaiksi.

Sergein nuoruusvuosina Lukki-baba ja monet muutkin kyläläiset matkasivat Uskelaan Stroitsanpäivän pruasniekkaa viettämään. Tällä matkalla he

viipyivät useita päiviä. Tällaisissa juhlissa kävivät vain iäkkäät ihmiset eikä näitä kirkollisia pyhiä kukaan pyrkinyt heiltä erikoisesti kieltämään. Vanhusten kunnioittaminen on ollut ja oli tuohonkin aikaan Tunkuan puolella niin itsestään selvä asia, että esim. vanhusten sinuttelua ei sallittu.

Kirkollisia pyhiä vietettiin Sergein mukaan Kevättämäjärven pitkä 1970-lukua. Erikoisesti hänen mieleensä on jäänyt pääsiäinen. Silloin kylän nuorisolle tehtiin monissa taloissa siltatanhuan lakeen liekku: nuorat sidottiin muatitsaan ja väliin laitettiin paksu lauta. Siinä nuoret leikkivät ja kiikkuivat, mutta äidit ja babat pitivät ilonpitoa

tarkoin silmällä.

Varsinainen "kurinpitolautakunta" koostui vanhoista babuskoista, jotka keräytyivät milloin mihinkin taloon kesäänsä villoja ja tikuttamaan sukkaa. Vanhoilla oli oikeus nuhdella kenen tahansa lasta ja käydä kertomassa tämän vanhemmille, jos huomasivat lapsen käyttökseen jotakin huonoa ja sopimatonta.

Vanhojen kirkkojuhlien rinnalla kylässä pidettiin uusiakin juhlia, joista tärkein oli joulun sijalle otettu uusi vuosi. Silloin klubissa tanssittiin, katsottiin kinoja ja kuunneltiin musiikkia sekä radiota. Television tulo 1960-luvulla lopetti kuitenkin nämä yhteiset juhlat.

ANJA MALINEN

Kevättämäjärven kylän elämä kolhoosiajan jälkeisinä vuosina

"Kevättämäjärven kolhoosi Eteenpäin oli perustettu 1931, ja se jatkoi toimintaansa vielä sotien jälkeenkin. 1960-luvulle tultessa kolhoosi oli kuitenkin niin korviaan myöten veloissa, että toiminta piti lopettaa. Melkein kaikki miehet oli viety 1930-luvulla". (Carelia 1:1998. A. Ivanov).

Tätä nykyä ihmiset ovat kylästä vähentyneet niin paljon, että vain kahdessa talossa on enää ympärivuotisia asukkaita. Toisessa asuvat Zaikovit, Ivan, Anni ja Vladimir, naapuritalossa elävät "melko vanhat" Valentina Dementjeva ja Valentin Jevsejev, joka on kotoisin Au-

kaunistelematta tai kauhistelematta sitä puoleen tai toiseen.

Huonot tiet iso ongelma

Tunkuan maanteitä olen toki itsekin nähnyt; ne ovat kesälläkin huonoja hiekkateitä. Sergei kertoi, että Kevättämäjärven sivutietä voi ajaa maastoautolla tai Ladallakin, mutta aikaa tuolla 20 kilometrin matkalla kylään kuluu yli neljä tuntia.

Talvella tietä ei aurata ollenkaan tai vain hyvin harvoin. Kysyinkin Sergeiltä, että mitenkäs asukkaat sieltä talvella pääsevät ihmisten ilmoille, ja Sergei vastasi: "Eivät mitenkään. Talvella sieltä ei liikuta mihinkään. Istutaan kotona syksystä talven yli seuraavaan suveen saakka".

Asukkaat pysyvät siis kintosen takana talvikauden odotellessa lumien sulamista ja kesän tuloa. Syksyllä sulan maan aikaan on rahdattu Uudesta Maasjärvestä suolat, tsäijyt, sokerit ja jauhot. On pyydetty kalat, kerätty marjat ja sienet sekä nostettu pellon antimet. Lisäsärvintä, maitoa ja voita, saadaan navetasta omista lehmissä. Näillä eväillä yritetään pärjätä kevääseen asti.

Posti, kauppa ja palvelut

Kevättämäjärveltä vietiin 1960-luvulla kaikki: posti, koulu ja kauppa. Sen jälkeen noita

palveluja on pitänyt etsiä 20 kilometrin päästä Uuden Maasjärven metsäkylästä, joka perustettiin 1958. Posti Kevättämäjärveen kulkee nykyisin si-

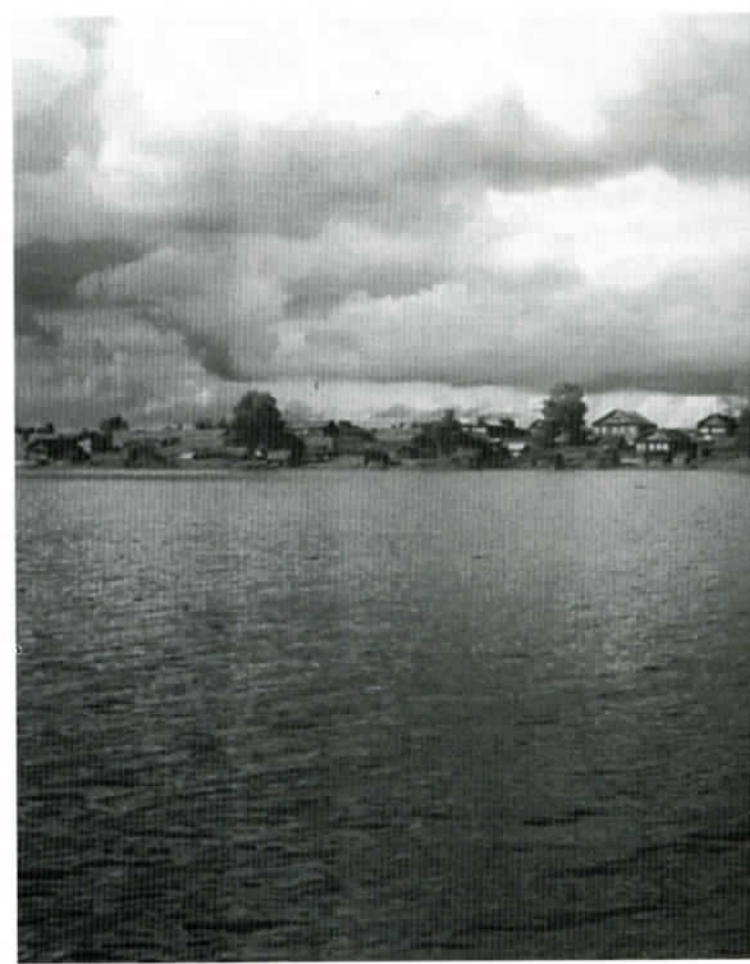
ten, että jos joku sattuu olemaan matkalla kylään, niin tämä satunnainen kulkija tuo tullessaan Maasjärvestä postin ja eläkeruplat. Noilla ruplilla ei tosin

Sergei Zaikov, Kevättämäjärvi, on tallentanut paljon tietoa ja kuvia kotikylänsä historiasta.

nuksen puolesta, Präsästä.

Ivan Zaikovin poika Sergei kertoi minulle kotikylänsä viime vuosikymmenien elämästä

Yleisnäkymä järveltä katsottuna Kevättämäjärven kylään. Talot seisoo